

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

17.11.2025

Seksitautilien tutkiminen ja klamydian hoito

Ohjeistus koskee lähinnä klamydian, tippurin, hivin ja kupan testaamista. Varsin yleiset seksitaudit, kondylooma ja herpes, on jätetty tämän ohjeistuksen ulkopuolelle mutta tärkeä muistaa myös näiden olemassaolo. Ohjeistus pohjautuu Käypä Hoito suosituksiin (Käypä hoito 2024)

Milloin testata seksitauteja?

- Oireiden perusteella seksuaalisesti aktiivisella VTI-tyyppiset oireet, mutta bakteeriviljely negatiivinen, erityisesti jos kemiallisessa seulassa Leuk+
- Miehen VTI-tyyppiset oireet, vuoto virtsaputkesta, kiveskivut, lisäkivestulehdus
- Naisen toistuvat virtsatieinfektiot, välivuodot tai yhdynnänjälkeinen verinen vuoto, poikkeava valkovuoto, alavatsakivut
- Genitaalialueen iho- ja limakalvo-oireet: näppylät, rakkulat, haavat jne. (tällöin muistettava myös herpes ja kondylooma, jotka varsin yleisiä seksitauteja)
- Todettu seksitauti potilaalla tai kumppanilla
- Uusi kumppani tai useita kumppaneita
- Potilas pyytää

Ammattilaisen tehtävä on arvioida tilannetta ja varmistaa oikeat tutkimukset oikeaan aikaan.

Potilaan haastattelu

- Perustiedot
- Mahdollinen altistuminen, oireet, kondomin käyttö, raskauden mahdollisuus
- Seksitapa, tämän perusteella ohjataan näytteenottoaikat
- Potilaille ei välttämättä ole selvää, että klamydia ja tippuri voivat tarttua kaikille limakalvoille, ja että testi on positiivinen vain, jos se on otettu oikeasta paikasta
- Kysyttävä niin, että potilas ymmärtää mistä on kyse
 - Esim. Oletko antanut suojaamatonta suuseksiä tai vastaanottanut suojaamatonta anaaliseksiä? Tässä tapauksessa erityisesti muistettava ottaa näyte nieltä ja/tai peräaukosta (selvitettävä ne limakalvoalueet, mitkä seksissä ovat saattaneet altistua tartunnalle ja otettava näytteet niistä kohteista)
 - Nielun ja peräsuolen tartunnat ovat erittäin usein täysin oireettomia
 - Suuseksi on yleensä suojaamatonta, vaikka kondomi olisikin muuten käytössä
- Tartunta-ajankohta
- Itämisajat huomioitava testauksessa, jotta näyte on luotettava
 - klamydia ja tippuri aikaisintaan 5–7 vrk altistuksesta (-CtNgNho nielu/peräaukko/virtsa/emätin)
 - Hiv (S-HIVAgAb) ja kuppa (S-TrpaAb) aikaisintaan 3–4 vkoa altistuksesta

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

17.11.2025

- Huom! Itämisäika huomioiden tarvittaessa tarkistusnäytteet: kuppa 1,5 kk, hiv 3 kk (tai molemmat 3 kk, jos ei vahvaa epäilyä kupasta)
 - Mahdolliset riskitekijät
 - MSM (miehet, jotka harrastavat seksiä miesten kanssa), tartuntamaa, huumeiden pistokäyttö itsellä tai kumppanilla
 - Onko tarvetta testata myös hepatiitti B tai C?
 - Antibioottikuurit viimeisen viikon aikana
 - Aikaisemmat rokotukset (Hepatiitti A ja B, HPV)
 - Kansallisen rokotusohjelman ilmaiset rokotteet riskiryhmille
 - Seksityöntekijät: hepatiitti B
 - MSM (miehet, jotka harrastavat seksiä miesten kanssa), pistämällä huumeita käyttävät ja heidän seksikumppaninsa: hepatiitti A ja B

Klamydia positiivinen, mitä seuraavaksi? Myös kotitestauksesta positiivisen vastauksen saanut

Mikä näyte on positiivinen?

- jos on otettu vain virtsa-/vaginänäyte, varmista vielä, että seksitapojen kysyminen ei ole unohtunut

Mikäli peräaukon klamydianäyte on positiivinen, varaa aika vielä jatkotutkimukseen, LGV-näytteen tarkastus. LGV-tapauksissa konsultoi lääkäriä ja mikrobiologian yksikköä.

- Täydennä tarvittaessa esitietoja (mm lääkeaineallergiat, muut käytössä olevat lääkkeet)
- Jos vakituisella kumppanilla on varmasti todettu klamydia, kumppanin hoito
- voidaan aloittaa heti näytteenoton jälkeen
- Oireettomat/lieväoireiset voidaan hoitaa ilman tarkempaa tutkimista,
- tällöin potilas hakee lääkkeet soteasemalta tai lääkäri tekee apteekkiin e-reseptin, johon merkitään rasti kohtaan "tartuntatautilain mukaan korvattava lääke" sekä laskutusosoite

Klamydian tartunnan jäljitys

- Kartoitettavat ajanjaksot
 - Oireinen: oireiden kesto ja edeltävät 4 vk
 - Oireeton: 6 kk
- Ensisijaisesti potilas ilmoittaa itse ja kehottaa kumppaneita hakeutumaan testeihin
- Jos potilas ei halua olla itse yhteydessä, jää tehtävä hoitajalle/lääkärille, altistuneelle ilmoitetaan puhelimitse tai kirjeellä, **tartunnan saaneen tietoja EI kerrota**. Esim. "Tietoomme on tullut, että olet mahdollisesti altistunut seksitautitartunnalle. Kehotamme olemaan yhteydessä omaan sotekeskukseenne tarkempien ohjeiden saamiseksi"

Klamydian hoito: atsitromysiini

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

17.11.2025

- Atsitromysiini 1 g p.o. kerta-annoksena
 - Otetaan ruuan kanssa, sillä aiheuttaa muuten herkästi pahoinvointia -> anna lääkkeet potilaalle mukaan
- Ensisijaisesti vain urogenitaali-alueen klamydiassa. Nielun tai peräsuolen infektiossa ei välttämättä ole riittävän tehokas
- Voidaan käyttää raskauden aikana
- Mahdollisia interaktioita tiettyjen lääkkeiden kanssa

Klamydian hoito: doksisykliini

- Doksisykliini 100 mg 1x2, 7 vrk ajan
 - Otetaan ruuan kanssa, sillä aiheuttaa herkästi pahoinvointia, ei kuitenkaan
 - samalla runsaasti kalsiumia sisältäviä tuotteita, rautalisää tai PPI-lääkkeitä
- **Huom! Jos potilaalla on nielun tai peräsuolen tartunnan mahdollisuus, mutta testiä ei ole otettu, hoidetaan doksisykliinillä ja kontrollinäytteet otetaan kaikista mahdollisista tartuntapaikoista**
- Jos aikaisempi hoito atsitromysiinillä on epäonnistunut
- Ei raskaana oleville, mutta voidaan käyttää imetyksen aikana

Jos on kehittynyt sisäsynnytintulehdus, tarvitaan kahden viikon lääkitys esimerkiksi doksisykliinillä. Nuoren naisen kuumeinen tulehdus on syytä hoitaa sairaalassa ja aloittaa lääkitys suonensisäisellä antibioottilääkityksellä.

Jatko-ohjeet potilaalle

- Pidättäydy seksistä viikon ajan lääkityksen päättymisestä, koskee myös suuseksiä. Käytä kondomia tai suuseksisuoja vakituisen kumppanin kanssa, kunnes kontrollinäytteen tulos on varmistunut, ja aina irtosuhteissa.
- Kontrollinäytteet 4 vk kuluttua (lähetteet valmiiksi). Kontrollinäyte siitä paikasta, josta positiivinen tulos tullut. Poikkeuksena tilanne, jossa positiivinen tulos todettu virtsasta mutta lähtötilanteessa ei ole tarkistettu nielu tai peräsuolinäytettä ja tartuntapaikka mahdollinen, tällöin kontrollinäytteet otetaan kaikista mahdollisista tartuntapaikoista.
- Arvioidaan myös, tarvitaanko kupan tai hiv:n tarkistusnäytteitä
- Negatiivisten tulosten saamiseen asti kondomi tai suuseksisuoja käytössä kaikissa kontakteissa ja toki aina satunnaisissa suhteissa muutenkin

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

17.11.2025

Testit seksitavan mukaan	Milloin testi otetaan	Miten testi otetaan
Klamydia ja tippuri: Emätinyhdyntä, anaaliyhdyntä: sisään työntyvä osapuoli, suuseksi: osapuoli, jonka sukuelimiä nuollaan/imetään/hyväillään suulla Anaaliyhdyntä: osapuoli, jonka peräaukkoon työnnyttään, peräaukon nuoleminen: osapuoli, jonka peräaukkoa nuollaan suulla Suuseksi: osapuoli, joka hyväilee suulla kumppanin sukuelimiä/peräaukkoa	5vrk	Ensivirtsan, emättimen, kohdunkaulan tai virtsaputken limakalvo (-CtGcNhO) Tikkunäyte peräaukon limakalvosta (-CtGcNhO) tikunäyte nielun limakalvosta (-CtGcNhO)
Kuppa emätinyhdyntä, anaaliyhdyntä, suuseksi, peräaukon nuoleminen	3 viikkoa (*1,5kk)	Suoniverinäyte kyynärtaipeesta (S-TrpaAb, jos aiemmin sairastanut kupan, konsultoi näytteenotosta lääkäriä)
HIV Emätinyhdyntä, anaaliyhdyntä, suuseksissä hiv-riski on erittäin alhainen ja ainoastaan sillä osapuolella, joka saa suuhunsa siemennestettä tai emätineritettä	3 viikkoa (*3 kk)	Suoniverinäyte kyynärtaipeesta (S-HIVAgAb)